

Αντιλήψεις και προτάσεις των Δασκάλων και των Νηπιαγωγών που ολοκλήρωσαν το Β΄ κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες

Α. Μαλέτσκος¹, Κ. Πενέκης², Ζ. Ζίκος³, Ε. Μπλιούμη⁴, Ε. Ραρά⁵

¹Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης “Δημήτρης Γληνός”
maletskos@sch.gr

²Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης “Δημήτρης Γληνός”
kpenekel@eled.auth.gr

³Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης “Δημήτρης Γληνός”
zzikospar@yahoo.gr

⁴Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης “Δημήτρης Γληνός”
mparasio@otenet.gr

⁵Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Διδασκαλείο Θεσσαλονίκης “Δημήτρης Γληνός”
marilena.rar@gmail.com

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας ο οποία πραγματοποιήθηκε σε δασκάλους και νηπιαγωγούς της Δυτικής Μακεδονίας που είχαν ολοκληρώσει το Β΄ κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες. Σκοπός της έρευνας ήταν η καταγραφή και διερεύνηση των αντιλήψεων και των απόψεων τους σχετικά με την επιμόρφωση και να καταγραφούν οι προτάσεις τους για πιο πετυχημένη εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διδακτική πράξη καθώς και την καλύτερη οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων. Μέσα από τον εκπαιδευτικό λόγο προβάλλεται η ανάγκη της συνεχής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα νέων τεχνολογιών και σε τομείς που τους ενδιαφέρουν και είναι χρήσιμοι στην καθημερινή διδακτική πρακτική. Τονίζεται επίσης η αναγκαιότητα της συμμετοχής των εκπαιδευτικών στην οργάνωση, στη μεθοδολογία, στο επιμορφωτικό υλικό και στους στόχους των προγραμμάτων επιμόρφωσης.

Λέξεις κλειδιά: *Επιμόρφωση, αντιλήψεις, προτάσεις.*

1. Εισαγωγή

Η λειτουργική ένταξη των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία και τη μάθηση απαιτεί τη δημιουργία ενός νέου μαθησιακού – παιδαγωγικού περιβάλλοντος. Η αλλαγή αυτή αφορά τόσο το ρόλο του μαθητή, που από παθητικός δέκτης γίνεται ενεργός παράγων της μάθησής του, όσο και στο ρόλο του εκπαιδευτικού, που από μοναδικός πομπός και πηγή της πληροφορίας και της γνώσης, μετατρέπεται σε οργανωτή των μαθησιακών δραστηριοτήτων, σε βοηθό και καθοδηγητή των μαθητών (Σολομωνίδου, 2001). Ο εκπαιδευτικός δομεί και αναδομεί συνεχώς την προσωπική του παιδαγωγική μέσα από την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του και σε συνάφεια με τις προσωπικές του αντιλήψεις για το ρόλο του, τη φύση του εκάστοτε γνωστικού αντικειμένου και την αντίστοιχη διδακτική μεθοδολογία του. Οι εκπαιδευτικοί διαπιστώνουν συχνά (Alessi & Trollip, 2005) ότι (ανάμεσα σε άλλα οφέλη) η χρήση των Τ.Π.Ε. οδηγεί σε:

- αναθεώρηση στρατηγικών για τη διδασκαλία και τη μάθηση,
- περισσότερες ευκαιρίες διαφοροποίησης,
- περισσότερες προσδοκίες από την πλευρά των μαθητών,
- περισσότερες ευκαιρίες για εξατομικευμένη διδασκαλία και ομαδική εργασία,
- καλύτερη κατανόηση του βαθμού μάθησης των μαθητών.

Ωστόσο, μόνο οι εκπαιδευτικοί που έχουν την απαραίτητη κατάρτιση και τις ανάλογες δεξιότητες είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τις νέες τεχνολογίες, ώστε να ικανοποιούν στο έπακρο στους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Buckingham, 2007, Somekh, 2007). Για τους εκπαιδευτικούς στη χώρα μας οργανώθηκαν από το υπουργείο Παιδείας δύο προγράμματα επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες, το «Απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην χρήση των Τ.Π.Ε.», (επιμόρφωση Α΄ επιπέδου) όπου επιμορφώθηκαν 70.000 εκπαιδευτικοί και το «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία» που αφορούσε 15.000 εκπαιδευτικούς (επιμόρφωση Β΄ επιπέδου) και είχε ως στόχο την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την παιδαγωγική αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στη διδακτική πρακτική. Και στα δυο προγράμματα υπήρξε διαδικασία αξιολόγησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών μέσα

από τη διαδικασία της πιστοποίησης (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 2005). Έρευνες στο χώρο των εκπαιδευτικών, τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατέγραψαν ως θετική τη στάση τους για την εισαγωγή των Τ.Π.Ε. στο σχολείο, ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν τη δυναμική και τη βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν στη μαθησιακή διαδικασία (Μικρόπουλος, 2000, Μπίκος, 1995). Ωστόσο, η πρακτική έδειξε ότι δύσκολα αναπτύσσονται αποτελεσματικά περιβάλλοντα μάθησης με την υποστήριξη των Νέων Τεχνολογιών, αν οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και συμπεριφορές (Μακράκης, 2000). Ενδιαφέρον λοιπόν παρουσιάζει η διερεύνηση των σχετικών αντιλήψεων των εκπαιδευτικών, που έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμα: «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Χρήση και Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία» («Επιμόρφωση Β' Επιπέδου») σε συνδυασμό με τη μελέτη των παραγόντων που τις επηρεάζουν και των προτάσεων που καταθέτουν.

2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και της επιμόρφωσης στην εισαγωγή και χρήση των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική πρακτική

Η επιμόρφωση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του εκπαιδευτικού, υπό την προϋπόθεση ότι νοείται ως μια συνεχής και επαναλαμβανόμενη διαδικασία, συστηματικά οργανωμένη, η οποία στοχεύει στην υποστήριξη της επαγγελματικής και ατομικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού. Απαιτείται όμως αποκέντρωση των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, διαπραγμάτευση των αναγκών μεταξύ των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και ερευνητών καθώς και η συστηματικότητα στο σχεδιασμό και στην αξιολόγηση κάθε επιμέρους επιμορφωτικού προγράμματος (Χατζηπαναγιώτου, 2001, Hargreaves, 1995). Τα υπολογιστικά μέσα, για να συμβάλουν δυναμικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως μέσα έκφρασης και διερεύνησης και όχι μόνο ως σύγχρονα εποπτικά εργαλεία. Τη θέση αυτή ενισχύουν και οι απόψεις των εκπαιδευτικών, οι οποίοι σε υψηλό ποσοστό δηλώνουν ότι οι Νέες Τεχνολογίες μετακινούν τη διδασκαλία προς σύγχρονα μοντέλα και δημιουργούν ευνοϊκά μαθησιακά περιβάλλοντα (Κρον & Σοφός, 2007). Άρα πρέπει να υπάρξει συνεχής και όχι αποσπασματική επιμόρφωση σε δημιουργία δραστηριοτήτων μέσα από κατάλληλα εκπαιδευτικά λογισμικά και τη χρήση του διαδικτύου. Όταν οι εκπαιδευτικοί πειραματιστούν με το παραγόμενο υλικό μέσα στην τάξη τους, τότε μόνο θα αποδεχτούν ότι τα νέα υπολογιστικά εργαλεία έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές μπορούν να προσεγγίζουν παραδοσιακές έννοιες. Η ανάγκη της εκπαίδευσης και της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, αφορά όχι μόνο την παρακολούθηση από μέρους τους των επιστημονικών, τεχνολογικών και κοινωνικών εξελίξεων, αλλά και για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών επιστημονικού πειραματισμού και λειτουργίας με νέους ρόλους και πρότυπα διδασκαλίας. Η ανάγκη αυτή είναι επιτακτική, καθώς ο εκπαιδευτικός είναι από τους βασικότερους κοινωνικοποιητικούς φορείς, αλλά και σημαντικότερος διαμεσολαβητής, τόσο για τη μάθηση και την ανάπτυξη των νεαρών ατόμων, όσο και για τη διαμόρφωση του αυριανού δυναμικού μιας χώρας (Ράπτης & Ράπτη, 2001). Απαιτείται λοιπόν ειδική επιμόρφωση και προσπάθεια από μέρους τους, ώστε να καταστούν ικανοί να αναπτύξουν και να διαχειρίζονται τις Τ.Π.Ε. στο νέο αυτό μαθησιακό περιβάλλον (Καρτσιώτης, 2000). Όλες οι σύγχρονες προτάσεις ένταξης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση, προβάλλουν ως απαραίτητη μία ολοκληρωμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, που δεν θα βασίζεται στην απόκτηση γνώσεων τεχνολογικού χαρακτήρα, αλλά θα στοχεύει στις παιδαγωγικές και μαθησιακές προοπτικές τους, με εκπαιδευτικές εφαρμογές στο αυθεντικό πλαίσιο του σχολείου (ΕΤΠΕ, 2000). Η επιμόρφωση απαιτείται να διαθέτει στόχους με βάση τις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, να έχει κίνητρα και ο εκπαιδευτικός να συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία διαμόρφωσης των επιμορφωτικών προγραμμάτων και της δημιουργίας του επιμορφωτικού υλικού (Provenzo & Blanton, 2005, Πολυδωρίδου-Κοντογιαννοπούλου, 1998). Στο πλαίσιο της Πράξης «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία» του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, υλοποιήθηκε πρόγραμμα επιμόρφωσης για 8.000 εκπαιδευτικούς της Α'θμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο αφορούσε στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την παιδαγωγική αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στη διδακτική πρακτική (επιμόρφωση Β' επιπέδου) (ΥΠ.Ε.Π.Θ. Ειδική υπηρεσία εφαρμογής προγραμμάτων Κ.Π.Σ., 2005). Η διάρκεια κάθε Προγράμματος Επιμόρφωσης Β' επιπέδου ήταν 96 ώρες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν εκτός σχολικού ωραρίου. Το επιμορφωτικό πρόγραμμα διεξήχθη από το Μάρτιο 2008 έως το Νοέμβριο 2008 στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης Β' Επιπέδου (Κ.Σ.Ε.) σε όλη τη χώρα. Συνοπτικά, το πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Β' Επιπέδου περιλάμβανε την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις παιδαγωγικές αρχές – μεθοδολογικές και διδακτικές – στις οποίες βασίζεται η μάθηση με την υποστήριξη των Τ.Π.Ε., την εκπαίδευση στην παιδαγωγική αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού, λογισμικού γενικής χρήσης και άλλων σχετικών εργαλείων και την επιμόρφωση σε θέματα εφαρμογής των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Η αξιολόγηση των γνώσεων και δεξιοτήτων των επιμορφούμενων

εκπαιδευτικών πραγματοποιήθηκε σε εγκεκριμένα Κέντρα Πιστοποίησης (ΚΕ.ΠΙΣ). Στόχος της διαδικασίας πιστοποίησης ήταν να διαπιστωθεί κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν τα προγράμματα επιμόρφωσης β' επιπέδου στα Κ.Σ.Ε. απέκτησαν τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις σε θέματα διδακτικής με τα νέα μέσα και ανέπτυξαν τις απαιτούμενες δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να οργανώσουν διδασκαλίες στο αντικείμενό τους με χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

3. Σκοπός και μεθοδολογία της έρευνας

Σκοπός της έρευνας ήταν η καταγραφή και διερεύνηση των αντιλήψεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν τον Β' κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες για το πρόγραμμα που παρακολούθησαν και να παρουσιαστούν οι προτάσεις τους για πιο πετυχημένη εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διδακτική πράξη καθώς και την καλύτερη οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων. Αναλυτικά οι στόχοι της έρευνας ήταν:

- α) Να καταγραφούν οι αντιλήψεις και οι απόψεις των δασκάλων και νηπιαγωγών που παρακολούθησαν το πρόγραμμα «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Χρήση και Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία» σχετικά με τον τρόπο ορθής χρήσης των υπολογιστικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- β) Να διατυπωθούν προτάσεις σχετικές με την υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης στη χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. και γενικότερα επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 86 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που ολοκλήρωσαν τον Β' κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες. Και συγκεκριμένα το πρόγραμμα: «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην Χρήση και Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία» («Επιμόρφωση Β' Επιπέδου»). Λειτουργήσαν στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 6 πιστοποιημένα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης (Κ.Σ.Ε.) για εκπαιδευτικούς ΠΕ 60/70. Επιμορφώθηκαν συνολικά 128 εκπαιδευτικοί (ποσοστό ανταπόκρισης στην έρευνα 67 %). Οι άξονες έρευνας (με βάση το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε) ήταν:

- Ο βαθμός ικανοποίησης των δασκάλων από το πρόγραμμα που παρακολούθησαν και το επιμορφωτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε
- Οι τρόποι αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία
- Η μέθοδος οργάνωσης, οι προϋποθέσεις και τα κίνητρα που πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης
- Η διάθεση των συναδέλφων για περαιτέρω επιμόρφωση και ενδοσχολική επιμόρφωση και τα θέματα στα οποία επιθυμούν να επιμορφωθούν

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών για τις Τ.Π.Ε. με ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Η κατασκευή του βασίστηκε: 1) σε αντίστοιχες έρευνες και διαπιστώσεις της διεθνούς βιβλιογραφίας, 2) στις τεχνικές και παιδαγωγικές προδιαγραφές του έργου της επιμόρφωσης και δ) στην πολυετή εμπειρία των ερευνητών σε θέματα Α/θμιας Εκπαίδευσης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εγκυρότητα των ερωτηματολογίων κατεβλήθη προσπάθεια, ώστε τόσο το εννοιολογικό περιεχόμενο των επιμέρους ερωτήσεων, όσο και των θεματικών που τα απαρτίζουν, να βασίζονται στις παιδαγωγικές, ψυχολογικές και κοινωνιολογικές θεωρίες, όπως αυτές έχουν αναπτυχθεί σε προηγούμενα κεφάλαια. Ο βαθμός ικανοποίησης μετρήθηκε με κλίμακα Likert συγκεκριμένων διαβαθμίσεων (καθόλου-λίγο-αρκετά-πολύ-πέρα πολύ). Η στατιστική ανάλυση του συνόλου των δεδομένων έγινε με τη μελέτη χωριστά κάθε μίας μεταβλητής, ενώ για την ταυτόχρονη παρουσίαση δύο μεταβλητών, χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες συνάφειας και οι σχετικές γραφικές παραστάσεις (Τσάντας κ.α., 1999). Οι παραπάνω υπολογισμοί έγιναν με το πακέτο Excel της Microsoft. Για τη διερεύνηση πιθανής εξάρτησης των μεταβλητών με ιδιαίτερο ενδιαφέρον πραγματοποιήθηκε σε ένα πρώτο επίπεδο διερευνητική ανάλυση, με τη χρήση του στατιστικού πακέτου λογισμικού SPSS for Windows ver.11.

4. Τα αποτελέσματα της έρευνας

Δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων

Το 40,7 % των ερωτηθέντων ήταν άντρες και το 59,3 % ήταν γυναίκες. Το 80,4 % ήταν δάσκαλοι και το 19,6 % Νηπιαγωγοί. Από πλευράς ηλικίας, οι ερωτηθέντες κατηγοριοποιήθηκαν σε έξι κατηγορίες: α) λιγότερο από 30 ετών (1,7 %), β) 30-35 ετών (7,3 %), γ) 36-40 ετών (26,7 %), δ) 41-45 ετών (41,5 %), ε) 46-50 (17,4 %) και στ) 50 + (5,4 %). Άρα το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών (41,5 %) ήταν 41-45 ετών. Ως προς τη διδακτική εμπειρία οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε έξι ομάδες: α) 1-5 έτη (6,5 %), β) 6-10 έτη (

29,9 %), γ) 11-15 έτη (14,1 %), δ) 16-20 έτη (21,5 %), ε) 21-25 έτη (22,5 %) και στ) 25 + (5,5 %). Συνεπώς το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (29,9 %) είχαν 6 έως 10 χρόνια διδακτικής εμπειρίας και ακολουθούν αυτοί με 21 έως 25 έτη διδακτικής εμπειρίας (22,5 %).

Τα αποτελέσματα

1. Το 47,9% των ερωτηθέντων είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα επιμόρφωσης Β' επιπέδου «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική διαδικασία» που παρακολούθησαν, το 22,9% λίγο, το 18,8% πολύ, το 8,3% πάρα πολύ και το 2,1% καθόλου.

2. Το 59,2% σκοπεύει να αξιοποιήσει τις Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία στην τάξη υπό προϋποθέσεις, το 38,8% θα τις αξιοποιήσει σίγουρα και το 2% δε σκοπεύει να τις αξιοποιήσει.

3. Θεωρούν πιο χρήσιμα γνωστικά αντικείμενα (ή ενότητες) της επιμόρφωσης που παρακολούθησαν τα (με αξιολογική σειρά):

- Χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών στη διδασκαλία
- Παρουσιάσεις με τη χρήση του Power Point
- Χρήση διαδικτύου στην εκπαίδευση
- Δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων με χρήση λογισμικού
- Δημιουργία ιστοσελίδων
- Δημιουργία ιστολογίου (Blog)
- Θεωρίες μάθησης και υπολογιστές
- Ελεύθερο λογισμικό

4. Πιστεύουν ότι το επιμορφωτικό υλικό του προγράμματος είναι μεν αξιοποιήσιμο στη διδακτική πράξη αλλά σε μερικές μόνο περιπτώσεις (το 57,7 %), ότι είναι αξιοποιήσιμο σε κάθε περίπτωση το 40,3% και σε καμία περίπτωση δεν είναι αξιοποιήσιμο το 2%.

5. Οι Δάσκαλοι και οι Νηπιαγωγοί θέλουν (σε ποσοστό 40,3%) να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του προγράμματος της επιμόρφωσης (υλικό, ενότητες, διδακτικές προσεγγίσεις, διαδικασία αξιολόγησης, κ.τ.λ.), σε ποσοστό 30,7% πιστεύουν ότι αυτό είναι αρμοδιότητα άλλων ειδικών, ενώ το 21,2% θέλει να συμμετέχει υπό προϋποθέσεις. Δεν ξέρουν ή δεν απαντούν στην ερώτηση το 7,8%.

6. Η πλειονότητα (το 66%) θεωρεί τον εαυτό του αρκετά έτοιμο και ικανό για να προχωρήσει στη διαδικασία της πιστοποίησης, ελάχιστα έτοιμο και ικανό το 19,2%, πολύ έτοιμο και ικανό το 8,5%, ενώ καθόλου έτοιμο και ικανό απαντά το 6,3%.

7. Οι εκπαιδευτικοί της έρευνάς μας πιστεύουν ότι κάθε είδους επιμόρφωση πρέπει απαραίτητα να έχει όλα τα παρακάτω για να πετύχει τους στόχους της:

- Να επιδοτείται οικονομικά
- Να παρέχει μόρια εξέλιξης
- Να είναι στοχευόμενη σε αντικείμενα
- Να συνοδεύεται από απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα

8. Τα στοιχεία που πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσουν στην εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική πράξη είναι (με αξιολογική σειρά):

- Σύγχρονος εργαστηριακός εξοπλισμός
- Τράπεζα εκπαιδευτικού υλικού
- Ευελιξία του σχολικού προγράμματος
- Παιδαγωγική στήριξη από ειδικούς
- Συνεχή τεχνική υποστήριξη
- Συνεχή επιμόρφωση

9. Οι εκπαιδευτικοί είναι διατεθειμένοι να μεταφέρουν τις γνώσεις που αποκτήσαν από το πρόγραμμα σε άλλους συναδέλφους στα πλαίσια ενδοσχολικής επιμόρφωσης σε ποσοστό 42%, το 28% είναι διατεθειμένοι υπό προϋποθέσεις, το 15% δεν προτίθεται να συμμετάσχει σε ενδοσχολική επιμόρφωση για μετάδοση των γνώσεων που έλαβε, ενώ ένα 15% δεν ξέρει ή δεν απαντά.

10. Όσοι έχουν παρακολουθήσει το Β' επίπεδο επιμόρφωσης στις Ν.Τ. χαρακτηρίζουν το επιμορφωτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε καλό, χρήσιμο, κατάλληλο, με περιθώρια βελτίωσης.

11α. Ως θετικά σημεία του προγράμματος καταγράφουν:

- Το περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης και συγκεκριμένα αναφέρονται στην επαφή με τη σύγχρονη τεχνολογία, τα εκπαιδευτικά λογισμικά, τις θεωρίες μάθησης και τους σύγχρονους τρόπους έρευνας και διδακτικής υποστήριξης.
- Τους συνεργάσιμους και καλά καταρτισμένους εκπαιδευτές.
- Την επαφή με συναδέλφους και την ανταλλαγή απόψεων.
- Την απόκτηση νέων τεχνολογικών ικανοτήτων.
- Την πρωτοτυπία του προγράμματος.
- Την ευελιξία του προγράμματος.
- Το αξιολογικό επιμορφωτικό υλικό
- Την εφαρμογή στην πράξη μέσω των εκπαιδευτικών σεναρίων

β. Ως αρνητικά σημεία του προγράμματος καταγράφουν:

- Τη μικρή και πιεστική διάρκεια του προγράμματος με έντονη εντατικοποίηση.
- Το ακατάλληλο ωράριο επιμόρφωσης και την εξαντλητική παρακολούθηση μετά την εργασία.
- Την εκτεταμένη ύλη
- Την προχειρότητα στην οργάνωση
- Την ανομοιογένεια των τμημάτων όσον αφορά το επίπεδο γνώσης χρήσης των Τ.Π.Ε.
- Τους ακατάλληλους χώρους
- Τη μη πρακτική εφαρμογή
- Το άγχος της άμεσης διαδικασίας πιστοποίησης
- Την απουσία μοριοδότησης εξέλιξης

12. Οι δάσκαλοι και οι Νηπιαγωγοί της έρευνάς μας θα επιθυμούσαν να επιμορφωθούν στο μέλλον στα εξής θέματα που αφορούν τις Νέες Τεχνολογίες:

- Στην εκπαιδευτική εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη τάξη
- Στη γνωριμία με νέα Εκπαιδευτικά λογισμικά
- Στη σχεδίαση και κατασκευή ιστοσελίδων
- Στην εκπαιδευτική χρήση του διαδικτύου
- Στις ομάδες εργασίας με χρήση των Τ.Π.Ε.
- Στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού

Ενώ γενικότερα του ενδιαφέρει η επιμόρφωση στις σύγχρονες αρχές της διδακτικής μεθοδολογίας και σε θέματα ειδικής Αγωγής.

13. Οι προϋποθέσεις και τα κίνητρα που πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης για πετύχει τους στόχους του είναι κατά τη γνώμη τους:

- Τα διδακτικά αντικείμενα να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών
- Να επιδοτείται οικονομικά
- Να συνοδεύεται από απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα
- Να συντελεί στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών μέσω μοριοδότησης
- Να είναι κατάλληλη και όχι εξαντλητική η διάρκεια και το ωράριο του προγράμματος (ανάλογα με το αντικείμενο και τους στόχους)
- Να υπάρχει καλή οργάνωση και σωστός προγραμματισμός
- Να ακολουθεί πρακτική εφαρμογή και άσκηση στη διδακτική πράξη των θεωριών της επιμόρφωσης
- Να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο και στους στόχους που τέθηκαν από την αρχή
- Να βελτιώνει τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης
- Να επιλέγονται κατάλληλοι χώροι και υποδομές
- Οι επιμορφωτές να είναι ειδικά καταρτισμένοι
- Να υπάρχει συνέχεια -συχνότητα-περιοδικότητα
- Να ακολουθεί ενδοσχολική επιμόρφωση
- Το επιμορφωτικό υλικό να είναι κατανοητό, φιλικό και εξειδικευμένο
- Να χαρακτηρίζεται από ευελιξία
- Να είναι συμβατό με τα Προγράμματα Σπουδών
- Να ενθαρρύνει την αυτενέργεια του εκπαιδευτικού
- Να ακολουθεί τις αρχές μάθησης των ενηλίκων

5. Συμπεράσματα

Οι εκπαιδευτικοί της έρευνάς μας είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα επιμόρφωσης Β' επιπέδου «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική

διαδικασία» και σκοπεύουν να αξιοποιήσουν τις Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία στην τάξη υπό προϋποθέσεις. Θεωρούν τους επιμορφωτές του προγράμματος θετικούς, καταρτισμένους και φιλικούς. Χαρακτηρίζουν το επιμορφωτικό υλικό καλό, χρήσιμο, κατάλληλο, με περιθώρια βελτίωσης και -υπό προϋποθέσεις- αξιοποιήσιμο στη διδακτική πράξη. Θέλουν να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του προγράμματος της επιμόρφωσης (υλικό, ενότητες, διδακτικές προσεγγίσεις, διαδικασία αξιολόγησης, κ.τ.λ.) και θεωρούν ότι είναι αρκετά έτοιμοι και ικανοί για να προχωρήσουν στη διαδικασία της πιστοποίησης. Οι εκπαιδευτικοί είναι διατεθειμένοι να μεταφέρουν τις γνώσεις που απόκτησαν από το πρόγραμμα σε άλλους συναδέλφους στα πλαίσια ενδοσχολικής επιμόρφωσης. Πιστεύουν ότι κάθε είδους επιμόρφωση πρέπει απαραίτητα για να πετύχει τους στόχους της να επιδοτείται οικονομικά, να παρέχει μόρια εξέλιξης, να είναι στοχευόμενη σε γνωστικά αντικείμενα και να συνοδεύεται από απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα. Ζητούν σύγχρονο εργαστηριακό εξοπλισμό, τράπεζα εκπαιδευτικού υλικού, ευελιξία στο σχολικό πρόγραμμα, παιδαγωγική στήριξη και συνεχή τεχνική υποστήριξη. Κατά τη γνώμη τους σε κάθε πρόγραμμα επιμόρφωσης πρέπει τα θέματα να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών, να υπάρχει επιδότηση οικονομική και μωρίων εξέλιξης, απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, καταλληλότητα στη διάρκεια και στο ωράριο του προγράμματος (ανάλογα με το αντικείμενο και τους στόχους) και να υπάρχει καλή οργάνωση και σωστός προγραμματισμός. Προτείνουν η επιμόρφωση να εστιάζεται στην εκπαιδευτική εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη τάξη, στη χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών, στη σχεδίαση και κατασκευή ιστοσελίδων και στην εκπαιδευτική χρήση του διαδικτύου, καθώς και γενικότερα στις σύγχρονες αρχές της διδακτικής μεθοδολογίας και σε θέματα ειδικής αγωγής. Μέσα από τον εκπαιδευτικό λόγο προβάλλεται η ανάγκη της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα νέων τεχνολογιών αλλά και σε επιστημονικούς τομείς που τους ενδιαφέρουν και είναι χρήσιμοι στην καθημερινή διδακτική πρακτική, αλλά και στο νέο ρόλο που καλείται να παίξει σήμερα ο εκπαιδευτικός. Είναι προφανές ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως εργαλείων και αντικειμένων γνώσης εντάσσεται από τους εκπαιδευτικούς σε ένα πλαίσιο αξιολόγησης και εφαρμογών που επηρεάζεται από τις αφηρητικές παραδοχές της σχετικά με τη φύση και τους σκοπούς της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς αυτές συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση των σχετικών στάσεων. Αν επιδιώκουμε να αξιοποιήσουμε τις νέες τεχνολογίες με στόχο τη δημιουργία μιας καλύτερης κοινωνίας, στο πλαίσιο της οποίας και τα άτομα θα μπορούν να επιτύχουν πληρέστερα την αυτοπραγμάτωσή τους, χρειαζόμαστε εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων και επιπέδων εφοδιασμένους όχι μόνο με γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη χρήση τους, αλλά κυρίως με θετικές στάσεις απέναντι σε βασικές αξίες, όπως είναι η ζωή και η ελευθερία του ανθρώπου, η κοινωνική ισότητα και δικαιοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η προστασία του περιβάλλοντος και, προφανώς η αξία της ίδιας της γνώσης. Στηριζόμενοι σε ένα τέτοιο σύστημα αξιών, μπορούμε εν συνεχεία να προσδιορίσουμε καλύτερα και πιο συγκεκριμένα τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών ως προς τις Τ.Π.Ε. και τις προσδοκίες ή τις ανησυχίες τους από τις πιθανές χρήσεις τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Βιβλιογραφία

- Buckingham, D. (2007). *Beyond technology: children's learning in the age of digital culture*. London: Polity.
- Hargreaves, A. (1995). *Development and desire: A Post-modern Perspective*. Oxford: Pergamon Press.
- Provenzo, E. & Blanton, W. (2005). *Observing in Schools*. U.S.: Person Education.
- Somekh, B. (2007). *Pedagogy and learning with ICT: researching the art of innovation*. London: Routledge.
- Alessi, S. & Trollip, S. (2005). *Πολυμέσα και Εκπαίδευση. Μέθοδοι και Ανάπτυξη*. Αθήνα: Γκιούρδας.
- ΕΤΠΕ, (2000). *Πρόταση ΕΠΤΕ για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ., Εκπαιδευτικοί και Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας: Πρόταση συγκρότησης ενός συνεπούς μοντέλου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών*. Αθήνα.
- Καρτσιώτης, Θ. (2000). *Η αναγκαιότητα της άμεσης καθολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες*, Πανελλήνιο Συνέδριο «Πληροφορική και Εκπαίδευση». Θεσσαλονίκη: ΣΕΠΔΕΘ.
- Kron, F. & Σοφός Α. (2007). *Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο πλαίσιο διδακτικών και μαθησιακών διαδικασιών*. Αθήνα Gutenberg.
- Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μικρόπουλος, Τ. (2000). *Εκπαιδευτικό λογισμικό. Θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Μπίκος, Κ. (1995). *Εκπαιδευτικοί και ηλεκτρονικοί υπολογιστές.*, Θεσσαλονίκη: Εκδ. Αφοί Κυριακίδη.
- Πολυδωρίδου - Κοντογιαννοπούλου, Γ. (1998). *Οι Εκπαιδευτικές και Κοινωνικές Διαστάσεις της Χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στο Σχολείο», Σύγχρονα Θέματα*, τ. 46-47, 1991, σσ. 77-93.
- Ράπτης Α. & Ράπτη Α. (2001). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας, Ολική Προσέγγιση, Τόμος 1, 2*, Αθήνα: Εκδόσεις Α. Ράπτη

- Σολωμονίδου, Χ. (2001). *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Υπολογιστές και μάθηση στην Κοινωνία της Γνώσης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κώδικας.
- Τσάντας, Ν., Μουσιάδης, Χ., Μπαγιάτης, Ν., Χατζηπαντελής, Θ. (1999). *Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια στατιστικών πακέτων v/ SPSS – Excel – S-Plus*. Θεσσαλονίκη Εκδόσεις Ζήτη.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. Ειδική υπηρεσία εφαρμογής προγραμμάτων Κ.Π.Σ. (2005). Πράξεις 2.1.1.γ «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)». Αθήνα 27-405.
- Χατζηπαναγιώτου, Π. (2001). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Ζητήματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης*. Αθήνα: Δαρδανός.